

„Edinost“

zhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvč); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvč).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglašit. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nepravilni dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglašje sprejema upravništvo. Naročnino in oglašje je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst..

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Tu doktrinarizem, tu — življenje!

II.

Grof Rudolf Czernin je zastavil torej svoje pero proti »pretiranemu nacijonalizmu«. Proti temu bi prav za prav ne vedeli kaj oporekati. Saj je nacijonalizem, če je res pretiran, v nasprotju z onim načelom, ki je v podlago našemu programu — načelom enakosti ljudij in jednako pravnosti narodov. Kdor je pretiran v svojem narodnem mišljenju, ta hoče, da bodi njegovo lastno pleme nad drugimi, da uživa posebne slobode, da se morajo pred individualiteto njegovega naroda pokoriti druge individualitete. A vse to je proti tistemu načelu enakopravnosti, ki je nam v program in ki daje direktivo vsemu delovanju našemu in v katerem so izraženi naši cilji.

Do tu torej nismo v nesoglasju z grofom Czerninom in s pritrjačo mu — »Triester Zeitung«. Ali tu sledi vprašanje, kaj si ta mož in ta list z zaplečniki vred mislijo, ko govorijo o »pretiranem nacijonalizmu«? To vprašanje nas razdvaja popolnoma.

Omenili smo že, da se je avktor v prvem članku omenjene politične brošure najodločneje izrekel za zahtevo, v sedanjih časih najbolj povdajano od — Nemcev: za nemški državni in posredovalni jezik in za zakonjete tega nemškega postulata! S tem pa je povedal suho, kratko, a v lapidarnem stilu, da vidi v stremljenjih nemških narodnosti — pretiran nacijonalizem!

A kaj je jedro, vsebina tem stremljenjem? Je-li to »pretiran nacijonalizem«, ako zahtevamo tako šolo, da se nam bodo otroci učili v našem jeziku? Ta zahteva ne izhaja le iz narodnega prava, ampak tudi iz najprvotnejega — človeškega prava! Je-li to »pretiran nacijonalizem«, ako zahtevamo, da javni funkcionar, plačan od države, torej tudi iz naših žepov, govori z nami v našem jeziku? Ta zahteva je oprta vendar na avstrijske zakone! Je-li to »pretiran nacijonalizem«, ako zahtevamo, da nas sodnik sodi v jeziku, katerega umemo in da nam tudi v tem jeziku dopušlja svoje razsodbe?! Pomislite vendar! V sodni dvorani gre za naše smetje, za naše koristi, za našo ekzistenco in čisto za našo čast in neredko tudi za našo slobodo in celo tudi življenje. Že načelo humanitete zahteva torej, da se rabi tam jezik in da se

pišejo zapisniki in razsodbe v jeziku, umevnem onemu, za čegar kožo gre, da se mož more braniti, da more varovati svoje interese! Pa tudi interes pravosodstva zahteva tako. Kajti, če tožnik ali toženec ne umeta vsega, kar se govori in godi okolo njiju v slučaju, da se je govorilo, razpravljalo, sklepalo in razsojalo v jeziku, katerega stranki nisti umeli, ostane v onem, na čegar škodo je bilo razsojeno, nekak dvom, da se je morda godilo kaj, kar morda ni bilo prav! S tem, trpi vera v pravosodstvo in se gotovo ne viša zaupanje v sodnike.

Pojdimo dalje! Je-li to »pretiran nacijonalizem« ako zahtevamo od oblasti sploh, posebnost političnih administrativnih, naj našemu ljudstvu pišejo v njegovem jeziku?! Po kakem pravu je opravičeno, da temu ljudstvu pišejo v tujem jeziku, da mora še le iskati tolmačev in zgubljati čas in denar, ako hoče izvedeti o pravem času, kaj se godi njim, in da se obvaruje škode?! Je-li se da to opravičiti, ko so vendar to lojalni državljani, davkoplačevalci in ki imajo pravico zahtevati, da so jim država in nje organi zaščitniki in varuhi njihovih koristi?! Vprašamo torej: je-li »pretiran nacijonalizem«, ako nemški narodi zahtevajo naj se odpravi ta krivica, ki se jim faktično godi v tem pogledu?!

Je-li morda to »pretiran nacijonalizem«, ako nemški narodi — a nota bene: to so narodi, ki so večina v državi — zahtevajo od države, naj si vzgaja in pošilja med nje takih uradnikov, ki ne bodo žalili njihovih svetih čustev, ki se ne bodo drzno dotikali njihovih svetinj in ki ne bodo stavili vse svoje ambicije v to, da so kolikor le možno v nasprotju z narodom, njegovim mišljenjem in čustvovanjem njegovim?! Takih uradnikov so za ljudstvo le neznosno breme, ne pa v oporo! Takih uradnikov so ljudstvu na škodo; ali so na škodo tudi v državi, ker ogorčajo in le tržejo v ljudstvu zavest skupnosti z državo. Saj je uradnik nekak zvezni člen med ljudstvom in državno upravo. Je-li to »pretiran nacijonalizem«, ako zahtevamo od države, naj napravi red v tem pogledu, naj svoje uradnike vzgaja tako, da bo odgovarjalo koristim in potrebam na obeh straneh?!

Na kratko: je-li to »pretiran nacijonalizem«, ako zahtevamo, naj se narodom da, kar jim je zagotovljeno v zakonih?! A ti nemški narodi ne zahtevajo drugega, nego da se državna uprava vendar enkrat pokori povelju, ki je je dal naš cesar

o izvestni priliki: Naredite mi mir med mojimi narodi! Teh besed ni možno umeti drugače, nego: zadovoljite narode v njih opravičenih aspiracijah! To zahtevamo mi — in naj bi bil »pretiran nacijonalizem«?!

Ne, mi ne zahtevamo ničesar, kar bi segalo preko meje dovoljenega, kar bi se moglo tolmačiti kakor pretiranost v narodnem mišljenju. Narodno pretiranost pa zagrešajo oni, katerih postulate brani oni isti grof Czernin, a ki je vendar toliko neiskren — da ne rečemo tujega — da se v svoji brošuri zgraža nad — »pretiranim nacijonalizmom« na naši strani, dočim pa resnično pretiranost na oni drugi strani proglašja kakor postulat — državne potrebe! A kaj pomenja to? Nič drugega, nego da je prav tako, kakor vsi drugi mu tovariši nemški doktrinarji — slep za potrebe resničnega življenja in da je gluh za parolo, došlo z visokega posvečenega mesta doli: Mir mej narodi!

Politični pregled.

V TRSTU, dne 30. novembra 1900.

Volilno gibanje. Istra. Včeraj je bila vroča bitka v sekciji Škofija, občina Miljska. O tej sekciji velja spregovoriti par besed, ker je to tip, kako so se sekcije po Istri razdelile. Popred so bile vasi Škofije, vasi ob Miljskih hribih in vasi Plavje združene v jedno sekcijo, v kateri smo zmagovali mi. In sicer tako, da smo imeli v vasi, izvzemši zadnje imenovano, blizu polovico, a Plavje je navadno odločalo nam na dobro. Sedaj pa so ustvarili dve sekciji. Tudi to ne bi bilo nič slabega. Ali kako so razdelili? V jedno sekcijo so dali jedino Plavje, ki je poprej odločalo za nas, a vse druge vasi skupaj v drugo sekcijo. Posledica temu je, da nam je sedaj zagotovljen eden volilni mož, za ostalih sedem njih pa smo v nevarnosti! Ta slučaj je, kakor rečeno, tipičen. To bodi v odgovor tudi c. kr. uradnik u. d. p. i. n. i. k. u. »Grazer Tagespost«, ki se vedno in tudi danes roga Slovanom, češ, da jih tepe po njih samih zahtevano deljenje v sekcije. Da, mi smo za to, da je čim več sekcij, ker se o tem ljudstvu olajšuje udeležba na volitvah, ali razdelitev naj se določa le po naravi dotičnih krajev, ne pa v skrbi, kako bo bolje za kako stranko....!

Včeraj se je torej bil v Škofijah vroč boj za V. kurijo in nestrpnost smo pričakovali izida,

kajti bilo je takih, ki so med nami obupavali že vnaprej. Pa bodimo odkritosrčni: tudi mi se nismo nadejali dobrega in bali smo se občutnega poraza. To pa tembolj, ker smo pričakovali, da se vsa koperska in miljska gospoda po občutnem porazu, ki so ga doživeli v Pobegih za V. kurijo, vržejo z vso silo na Škofije, kar se je tudi zgodilo, kakor nam poroča naš zaupnik. Ali mi smo bili vendar odločno zato, da se vržemo v borbo. Škod, prirejen na »miljskem hribu«, ni ostal brez sadu, kajti včerajšnji naš uspeh je bil veliko boljši, nego smo pričakovali. Zmagali sicer nismo, ali dosegli smo, da bo ožja volitev med nami in Italijani. Italijanska stranka je dobila 127 glasov, naša 108, socialistiška 47. Ožja volitev bo v prvi polovici prihodnjega meseca.

Nasprotno je volil včeraj Veliki Lošin (10 volilnih mož za V. kurijo), v Karobbi na Motovunščini pa je zmagala naša stranka (za IV. kurijo). Boljun je volil za IV. kurijo naše volilne može. Oddanih je bilo 139 glasov proti — 11! Iz Pazina nam brzojavljajo, da je bil včeraj v Opatlju (za V. kurijo) prvi dan volilnega boja, danes bo volitev zaključena. Sinoči smo imeli 80 glasov večine.

S Cresa nam pišejo, da bodo dne 4. decembra volitve volilnih mož (V. kurija) za sekcijo Beli-Dragežetić-Predošćica. Tam so ljudje sami Hrvatje, le žal, da se duhovniki ne menijo zanje, ker so prijatelji črskih signorov. Tem večja je dolžnost volilnih krogov na otoku Krku, da se čim odločneje vzamejo za to sekcijo. Dne 26. t. m. je sekcija Valun-Podol izvolila enega hrvatskega moža.

Iz Dolenje vasi nam pišejo, da propad v sekciji Roč je provzročil največ denar. Ljudi da so napajali tako, da je bilo že gnusno. Izborna, vzgledno so se držali Lisiščani.

Češko. Iz Usti na nemškem Češkem piše okoličanski rojak, da je tam gori ljuta volilna borba med nemškimi nacijonalci in socialisti. Po vsem Češkem da je opaziti, da socialisti deloma res izgubljajo na terenu, deloma pa da nemški nacijonalci uporabljajo proti njim najgnusnejše nasilje. Pričakovati je torej, da socialisti zgube tam gori kakov mandat.

Važen in razveseljiv je izid volite v Labinju, Plominu in Tinjanu za IV. kurijo. V vseh treh krajih so bili naši kandidati izvoljeni enoglasno.

PODLISTEK.

Poljub.

(Ruski spisal A. P. Čehov; preložil Al. Benkovič.) »Rabbek, Grabek, Labek«, je zagodrnjal, obstavši v predsobi. »Noče se mi iti samemu, vrag vzemi! Rjabovič, ali nočete na izprehod? kaj?«

Ker ni dobil odgovora, se je vrnil, se počasi slekel in legel. Mrzljakov je vzdihnil, odložil »Vestnik Jevropi« in ugasnil svečo.

»No, pa vender...« je mrmral Lobitko, zažigajoč si v temi cigareto.

Rjabovič se je pokrtil in, sključivši se kakor rogelj, zbiral v mislih migajče obraze ter jih spajal v jedno celoto. A iz tega ni dobil ničesar. Naglo je zaspal in zadnja njegova misel je bila ta, da mu je nekdo naklonjen in mu dela veselje, da se je v njegovem življenju zgodilo nekaj nenavadnega, nesmiselnega, a nenavadno lepega in veselega. Ta misel ga ni zapustila niti v sanjah.

Ko se je probudil, že ni več čutil olja na vratu in hladu mete kraj ust, a veselje mu je plulo po prsih kakor včeraj. Vesel je pogledal na okvire oken, pozlačene od vzhajajočega solca in poslušal gibanje, ki se je

pričelo na ulici. Prav pri oknu se je hrupno govorilo. Poveljnik baterije Rjabičeve, Lebedeki, ki je ravno prišel k svoji brigadi, se je, nenavajen tiho govoriti, jako glasno razgovarjal s svojim narednikom.

»Kaj pa še?« je kričal poveljnik.

»O včerajšnjem kovanju so zakovali Golubka. Ranocelnik mu je del gori glino s kisom. Sedaj ga vodijo proč na uzdi. Dalje, Vaše visokoblagorodje, se je rokodelce Artemjev včeraj napil, in poročnik ga je ukazal posaditi na sprednji del rezervnega topovega voza.«

Narednik je še poročal, da je Karkov pozabil na nove prevoze pri trobentah in na kole za šotore, in da so gospodje častniki izvolili včeraj biti na gosteh pri gospodu von Rabbeku. Med razgovorom se je prikazala pri oknu Lebedeckega rusobradata glava. Mežiknil je s kratkovidnimi očmi po zaspanih častnikih ter je pozdravil.

»Je-li vse v redu?« je prašal.

»Vajetni konj se je edrl z novim komatom«, je odgovoril Lobitko zevaje.

Poveljnik se je zamislil, vzdihnil in rekel glasno:

»A jaz mislim iti še k Aleksandri Geo-

grafovi. Moram povprašati po njej. No, z Bogom! Na večer vas doidem.«

Čez četrte ure se je brigada podala na pot. Ko se je pomikala po cesti mimo graščinskih skednjev, je Rjabovič pogledal v desno na graščino. Okna so bila zaprta z zatorji. V domu so očitno še spali. Spala je tudi ona, ki je včeraj poljubila Rjaboviča. Trudil se je, da bi si jo predstavil spečo. Do kraja odprta okna spalnice, zelene vejice, gledajoče vanje, jutranja svežost, vonjavo topolov, bezga in rož, posteljo, stol in na njem krilo, ki je včeraj šumelo, šolac, uro na mizi — vse to je naslikal jasno in natančno, a podoba obraza, mili, zaspani usmev, baš to, kar je važno in značilno, je izbegovalo njegovi domišljiji kakor živo srebro pod prsti. Ko je prišel pol vrste daleč, se je zopet ozrl: rumena cerkev, graščina, reka in vrtovi, obliti z belo svetlobo; reka s svojimi sveže zelenimi bregovi, odsevajoča iz sebe modro nebo in tu pa tam srebriča se na solne: vse je bilo prekrasno. Rjabovič je zadnjikrat pogledal na Mestečke in milo se mu je storilo, kakor da se je ločil od nekaj jako bližnjega in sorodnega.

Na cesti so bežali pred očmi samo davno

znani, nezanimivi obrazi... Na desno in levo polje mladega žita in ajde s pojajočimi se vrnamami; ako si pogledal pred-se — videl si prah in tilnike, ako si pogledal nazaj — videl si tudi prah in obličja... Pred vsem so šli štirje možje s sabljami: to je predvoj... Za njimi tolpa pevecov, za peveci trobei na konjih. Predvoj in peveci, kakor nosci plamenic na pogrebu, v jednem smeri poslabljajo redu primerno razdaljo in uhajajo daleč naprej... Rjabovič je bil pri prvem topu pete baterije. Videl je vse štiri baterije, ki so šle pred njim. Človeku, ki ni vojak, se zdi, da je ta dolga, nespretna vrsta, katero dela brigada na maršu, umetna in nedoumna zmes; ne more umeti, zakaj je pri jednem topu toliko ljudij in zakaj ga vleče toliko konj s čudno opravo, kakor bi bil res tako strašen in težak. Rjabovič je bilo vse to jasno, in zato čisto nezanimivo. Že davno je vedel, zakaj gre pred vsako baterijo skupaj s častnikom močan ognjar in zakaj se zove topniški mojster; zadaj za tem ognjarmem je bilo videti jezdeca prednjega para konj, potem srednjega para konj, Rjabovič je vedel, da se levi konj, ki je zajazen, zove vajetni konj, desni pa povodnik — to je čisto nezanimivo.

Jutri priobčimo nekaj pregled
doseđanjih že izvršenih volitev v
Istri.

Na adresi grofa Stürgkha. Z ozirom na dobrikanje tega gospoda Jugoslovonom, posebnost pa z ozirom na stavek, ki ga je bil napisal grof Stürgkh, da bi Jugoslovane zvabil od Čehov: »Povdarjanje gospodarskega zaostalega stanja njih (Slovencev) bivališče v primeri s sudetnimi (češkimi) deželami, ki so mnogo na boljsem, je skupen postulat alpskih Nemcev in alpskih Slovanov — odgovarja »Vaterland«: »Človek ne veruje svojim očem, ko vidi, da so v organu takomenovane nemške gemeinbürgerschaft, narodnosti, prihajajoče v poštev, ločene na jedni strani v sudetne Nemce in sudetne Slovane, na drugi strani pa v alpske Nemce in v alpske Slovane. To razvrščanje je nekako podobno zgodovinskim in zemljepisnim dejstvom in zdi se, da priporoča zveze, razvrščanja in uredbe, kakor morejo priti le iz možganov najbolj zrjavelih »fevdalcev«. Da bi isto še posebno odgovarjala gospodarskim interesom, to povdarja tudi Stürgkhovo glasilo samo. Ni nasilstvo to na rečenem članku, ampak le izvajanje logičnih posledic, ako vidimo v njem odločno obsodbo politične doktrine takomenovane nemške gemeinbürgerschaft!«

Praška »Politik« vsklika: Kaj porečejo »sudetni« Nemci k temu?!

Prav ima »Vaterland« in opravičeno je vprašanje v »Politiki«. Ali »Vaterland« more dokazovati kolikor hoče, da je grof Stürgkh, lovč slovenske poslanke, pobijal svojih liberalnih tovarišev iz Češke stališče; tudi »Politik« lahko vsklika kolikor hoče, kaj da porečejo k temu, da takov njihov somišljenik pobija njih stališče — oni si vendarle ostanejo dobri prijatelji v gemeinbürgerschaft. Kaj je njim načelo, kaj logika! Grof Stürgkh hoče zlesti v sedlo, to je njegov program! Danes se mu slučajno smilijo alpski Slovani, ker se jim gospodarski slabeje godi, nego sudetnim Nemcem; jutri pa pojde vesel v boj na strani sudetskih Nemcev proti alpskim Slovanom. Saj se poznamo. Zato morajo vsa taka snubenja napraviti le efekt — smešnosti!

Iz ogerskega parlamenta. V nadaljni generalni debati o proračunu je izjavil včeraj posl. Kossuth v imenu neodvisne stranke, da ista nima zaupanja niti do sedanjih vladnih niti do katere si bodi drugestranske, ki temelji na stališču nagodbe leta 1867. ter da neodvisna stranka ne more glasovati za proračun. Govornik je rekel nadalje, da kraljeve oblasti posebno o volitvah ne dajo izvrševati dobrih namer ministra predsednika. Nagodba da stoji pred konkurzom; v to zahtuje, da parlament ne voli delegatov in izvajanje nagodbe bo onemogočeno. Dokler ne bo izvojevana popolna neodvisnost Ogrske, se hoče neodvisna stranka boriti za samostojno carinsko ozemlje ter pozivlja vse, ki so žnjo istega mišljenja, v skupni boj. Kossuth je predlagal, da se proračun iz razlogov, ki jih je navedel, niti ne sprejme za podlago specialni debati!

Tržaške vesti.

Italijanski listi o dogodku v Rimanju. »Piccolo« poroča, da je poslal v Rimanje svojega posebnega poročevalca, ki

Za jezdecem sta šla dva ojesna konja; na jednom je sedel jezdec z okorno, jako smešno leseno kljuko na desni nogi; Rjaboviču je bil znan namen te lesene kljuke, zato se mu ni zdela smešna. Jezdec so vsi skupaj, kolikor jih je bilo, mehanski mahali s kratkimi biči in včasih se zakričali. Top sam ni bil lep videti. Sprejaj so ležale vreče z ovsom, pokrite s smolnato plahto. Na ves top so bili obešeni čajniki, vojaške torbe, vrečice in imel je podoba majhne, neškodljive živali, katero so, Bog ve zakaj, obkolili ljudje in konji. Ob večerni strani je korakalo šest strežnikov, mahajočih z rokami. Za topom so šli zopet novi topniški mojstri, jezdec, ojesni konji, za njimi se je vlekel drug top, ravno tako nelep in nezanimiv kakor prvi. Za drugim je prihajal tretji, četrti; pri četrtem je častnik itd. Vseh baterij v brigadi je bilo 6, v vsaki bateriji po štirje topi. Vlak se je vlekel pol vrste daleč. Končal je z vozom, v katerega je bil uprežen zamišljen, povešajoč dolgoouho glavo, sila simpatičen stvor — osel Magar, katerega je neki poveljnik baterije privel s Turškega. (Pride še.)

je govoril z večimi osebami. Na vprašanje, kaj bo z njih staro cerkvijo, so odgovarjali ljudje:

Privoljenje političnih oblasti k našemu koraku (v nedeljo je bil tu okrajni glavnik iz Kopra) nam daje nado, da se stara cerkev odstopi novemu obredu in sicer bo mogla služiti le z malimi popravili. Oltar n. pr. bo moral biti primerno oddaljen od zida, ker bo duhovnik, kakor v starih bazilikah, daroval sveto mašo na zadnji strani oltarja, obrnen z obrazom proti ljudstvu. Sicer pa — ako izvezamemo, da se na svetih obredih latinski jezik nadomesti s staroslovenskim — bo malo razlike med staro in novo vero, kakor se izražamo mi. Kajti grški unijati, ohranivši svojo staro konstitucijo, so vsprejeli, združivši se z Rimom, dogmo o izhajanju svetega duha, doktrino o vcih in ono o primatu papeževem. Ravno po stari grški konstituciji se bosta odslej krst in birma delila hkratu. A sv. obhajilo se bo podeljevalo v utraque specie — kakor pravijo — to je, s kruhom in vinom mesto s hostijo.

Na vprašanje, kako bo z gospodarskim vprašanjem, radi katerega so se v prvi vrsti odločili za ta korak, so odgovorili:

Res je, to vprašanje je povspeševalo stvar. Ali našemu prestopu niso bili tuji (so bili v zvezi) tudi drugi razlogi, ki so nam bili razloženi, za naš slučaj, od nekkih gospodov iz Trsta. Kar se dostaje gospodarskega vprašanja, se čuje, da bomo imeli dva duhovnika, ki bosta plačana iz verskega zaklada.

Na vprašanje, od kje prideta ta dva duhovnika novega obreda, so odgovorili:

Naš doseđanji kapelan odide za nekoliko časa v Zagreb, da se pouči, in se povrne potem med nas kakor duhovnik novega obreda.

Zopet vprašanje: Kaj pravi vladika Sterk?

Odgovor: Da govorimo resnico, on nam je sedaj večji prijatelj, ko nismo več njegove ovčice, nego je bil poprej. Dal nam je celó — dokler se prestop ne izvrši definitivno in nimamo duhovnika v vasi, ki bi nam služil sv. obrede — brezplačno na razpolago svojega kapelana ali kakega družnega duhovnika v njegovi kuriji, da nam bo trikrat na teden daroval sveto mašo. A kako se je pa postopalo poprej?!

Na vprašanje, da-li menijo, da so ustregli škofu tržaškemu se svojim prestopom, so odgovorili:

Ne, ne pravimo tega. On je prišel celó trikrat k nam, da nam je odsvetoval, naj ne izvršimo prestopa. Ali sedaj čujemo, da se je izrazil nasproti nekemu odvetniku, da mu za stvar ni toliko žal. Tako bomo imeli pred vratmi tržaškimi cerkev s staroslovenskim obredom; po tej poti bi se doseglo, po čemer stremé slovenski duhovniki: poslovenjenje cerkve. Ne vemo, kako se privadimo psalmskemu petju slovanskemu. Na vsaki način, pa tako nam pravijo, pozdravljajo hrvatske novine naš prestop kakor vesel narodni dogodek v bližini Trsta. Na vse zadnje pa ostanemo isti kakor poprej, katoliki, prejšnji škof, ki nam dela tolike usluge, mora biti prej zadovoljen, nego vse drugo.

»Piccolo« dostavlja: Dejstvo, da je v Istri jedna katoliška občina prestopila k grško-uniranemu obredu, je večjega interesa, nego bi se mislilo v prvi hip in se močno dotika narodne bodočnosti cerkve na deželi »della Regione«. Zadržuje, ako se sklienimo na to, kar so ljudje govorili z našim odposlancem, da umemo, kako slovanski agitatorji vidijo v tem prestopu k grško-unijatskemu obredu s staroslovenskim jezikom orožje, s katerim hočejo raznaraviti značaj vseh onih krajev, kjer bi se jim posrečilo nahujskati večino vernikov. Rimu, ki je tako olajšal ta prestop in mu konečno pritrdil, gotovo ni neznano, da po tej poti le ruši določbe v obrambo latinstva in da tam, kjer zdrav zmisel in naravna udanost ne zadržita ljudstva pri starih verskih tradicijah, bi mogla naše škofije trpeti občutne zgube. V glavnem je tudi tej novi fazi slovanskega gibanja politični vzrok. Škof Drohobeezky, kateremu bo podrejena cerkvena občina pri sv. Jožefu, je v intimnih odnosih s hrvatskim škofom Strossmayerjem. Že ta okolnost sama govori jasno o namenih, iz katerih prihaja nagnjenje v sreih provzročiteljev, sedanjih in nekdanjih, direktnih ali indirektnih, za grški obred in za zapuščenje rimsko-latinskega obreda, v katerem bi se ne mogle vzdržati politične velebitete tistih agitatorjev.

»Indipendente« pa piše: Evo vam lepo besedo — delavnost —, ki jo moramo rabiti v pohvalo našim nasprotnikom. Delavnost proti nam, to se ume, to je resnična delavnost, energična, drzna, skoro romantična po svoji krepki podjetnosti in po neverjetnem vspehu; s katerimi drugimi besedami bi mogli, za božjo voljo, izraziti svoj čut v ožigled prestopu jedne cele vasi, ležeče eno uro od Trsta, k staroslovenskemu obredu, odločivši se od rimsko-katoliškega obreda in od škofije tržaške in podredivši se kateremu si bodi škofu v Hrvatski.

Kdor ume, kako velikanskega napora treba, predno se vname kmeta za najmanjšo idejo verske reforme, kdor ve, kolike težave dela Rim vsakemu prestopu iz obreda v obred, mora pripoznati, da se je Slovanom posrečilo podkopati najtežavnejšo pot, da dvignejo pred vratmi tržaškimi zastavo verskega razkola, da tu zasade in utrde, porušivši najstarejše tradicije, razsežno propagando njihove invazije. In sedaj je to dovršena stvar. Vas pri sv. Jožefu v Rimanjih, ki z brda doli gleda na travnike v Žavljah, je se svojim kapelanom vred prestopila k staroslovenskim obredom, ob slavošpevih novih v Zagrebu in v Ljubljani, ob pripoznanju Vatikana, ob privolitvi političnih oblasti, ob privolitvi svojega starega pastirja, škofa tržaškega. Ah, res čudno in pomembno je vedenje monsignora Sterka v tej stvari tujega obreda, ki se uvaja mej nas v jednom kraju, v izgled drugim, z drznim činom. Ah, res čudni so morali biti njegovi trije strogi obiski, da bi one pri sv. Jožefu (a ubogi seljaki so ostali trdni nasproti škofu!) odvrnil, da ne bi zapustili njegove črede. Ah, prepomemben je nasmehljaj, ki ga je novim razkolnikom naklonil msg. Sterk, ki je nasproti istim postal dobrohotnejši, nego je bil poprej!

Mogočno orožje se je obrnilo proti italijanstvu te dežele od strani propagandistov Velike Slavije — cerkev! Z oltarjev, kjer se bodo služili staroslovenski obredi, s propovednic, na katerih se bo razlegal tuj jezik, od škofijstev, kjer se smehljajo razkolništvu, se pripravljajo raznarodnje pokrajine, porušenje nje prvotnosti. Slovani so v polni akciji na podlagi premišljenih načrtov. Čuvajmo se, čuvajmo se, čuvajmo se!

(Mi se čudimo kako more »Indipendente« govoriti o »razkolništvu«. Ta trditev je v diametralnem navskrižju z resnico. Pa saj priznavajo laški listi sami, da se je stvar izvršila v sporazumjenju z Rimom!! Rim sam pa vendar ne bo privoljal v razkolništvo! To je vendar preoburno. Op. ured.)

»Democratia« je imela sinoči svoj redni občni zbor, na katerem so izvolili novi odbor, in sicer so bili izvoljeni: predsednikom dr. E. Spadoni, podpredsednikom odvetnik dr. Benjamin Cusin, ravnatelj: Karol Banelli, Jakob Cante, Ivan Carlini, dr. Gabrijel Lauro in dr. Celestin Martinolich; revizorji: Viktor Bonaldi in Josip Rutar. Poročilo o društvenem delovanju je sam dr. Spadoni imenoval »scabroso« (težavno — neprijetno), »ker so mnoga majhna vprašanja osebnega značaja, nespornostmi in pogrešno umevanje ovirala društveno delovanje«. Iz tega poročila posnemamo — kakor najvažnejše — dejstvo, da je na pogrebnih slavnostih za umorjenim italijanskim kraljem »Democratia« zastopal znani avstrijski deserter poslanec Barzilai. Sapienti sat!

K volitvam v zavarovalnico za slučaj nezgod. Za šesto kategorijo, ki obseza tovarne papirja in kož, izdelovalnice lesa, kmetijske in gozdne industrije in mline, je Kamniški okraj določil kandidatom g. Feliksa Staréta, grajsčaka in tovarnarja na Koloventu kakor zastopnika za skupino delodajalcev.

Opravičena pritožba nam je prišla od nekega tržaškega rodoljuba, da je po okolici celó takih krčem, ki so v narodnih rokah, a imajo povsem popačene in nepravilne napise. Za danes nečemo navajati — grešnikov. Samo opozarjamo jih, da popravijo greh. To zahtevamo, ker taki javni napisi so veliko večje važnosti, nego misli marsikdo. To so vidni spomeniki narodnega značaja dežele in večje ali manje narodne zavednosti dotičnih prebivalcev. Če bodo videli naši nasprotniki, vzlasti pa nižje ljudstvo mestno, povsodi po okolici lepe in pravilne slovenske napise, počne polagoma dvomiti na tem, kar piše »Piccolo« in pridejo do spoznanja, da okolica je res slovenska.

In pa rojaki! Mi kričimo vedno na ob-

lasti in tarnamo, da ne spoštujejo našega jezika. Ali roko na srce: se moremo-li čuditi njim, da nas ne spoštujejo, ako se ne spoštujejo — sami?!

Glejmo torej, da najprej sami lepo očitimo svoj prag in mu damo pravo, lepo, našo, domačo lice in potem še le bomo mogli vspešno in s pravico zavračati vsakogar, ki bi nam hotel onesnažiti naš prag, ter zahtevati od vsakogar, naj spoštuje naš prag!

Prosimo torej! Naši zasebniki, naša društva, ki imajo slovenske napise na svojih prostorih, naj si kar hitro ogledajo iste, da-li so pravilni in dostojni, ali ne! In če niso, hitro naj ukrenejo, kar je potrebno!

Naša pošta. Ako hočemo pri nas na Opčinah oddati jedno navadno pismo, mora iti dotični do c. kr. poštnege urada skoro na konec vasi! To je pa še precej oddaljeno od glavne ceste, kjer se nahaja večina trgovcev in koder prejde vsak dan veliko število tujcev, in gotovo je, da skoro nobeden teh ne ve, kje je c. kr. poštni urad. Obračamo se torej do slavnega c. k. poštnege ravnateljstva v Trstu s prošnjo, da slednje blagovolji pritrditi na glavni cesti (najprimernejše bi bilo tam, kjer se nahaja prodaja tobaka, nasproti šole) jedno pisemsko nabiralno kaseto. To bi bilo v naših Opčinah prav močno potrebno. Nadejamo se, da slavno c. kr. pošto ravnateljstvo ustreže tej naši želji.

Križani pozor! Odbor kmetijske družbe javlja: V nedeljo dne 2. decembra po maši, ki konča okoli 10. ure predpoludne, bo predaval gosp. Anton Štrekelj, uradnik za vinarstvo na c. kr. namestništvu, o vinoreji v Sv. Križu, v prostorih gospoda Ivana Košuta, št. 6. Govoril bo o najnovejših skušnjah in vspehih, ki so se pokazali zadnji čas v vinarstvu, posebno pa še o pogreških, ki jih delajo križki vinorejci. Nikdo iz Sv. Križa in okolice naj ne zamudi torej dane mu prilike, da se čemu priuči. Sličen poduk držal bo se tudi prihodnja nedeljo, dne 9. decembra na Proseku.

Z naših sodišč. Včeraj so bili na tuk dejelnem sodišču obsojeni: 27-letni dninar Anton Freno iz Trsta, že večkrat kaznovan zaradi nevarne pretnje, v 4 mesece poostrene težke ječe. — Zaradi uloma in tatvine v tovarni za testenine tvrdke Karol Mulich v ulici Olmo št. 2 sta bila obsojena Josip Colja v 6 in Anton Fradel v 4 mesece težke ječe. — 47-letni Matevž Poletti iz Umaga, 45-l. Ana Poletti iz Trsta in Periklej Cristofidis iz Zadra, ki so bili prodajali pivo drugih pivaren v steklenicah z etiketami tvrdke Dreher, so bili zaradi prestopka po § 23. zakona od dne 6. febr. 1900 dr. zak. št. 19 obsojeni v globo, in sicer Cristofidis v 400 K, Ana in Matevž Poletti v 50 K, a vsi skupaj v plačilo odškodnine v znesku 100 K tvrdki Dreher.

Aretirauje. Včeraj popoldne so v slobodni luki aretirali 43-letnega Frana L. iz Komna, pri katerem so našli 10 kilogramov suhega grozda v vrednosti 12 kron, ukradenih tvrdki Afenduli.

Razgrajal je v neki gostilni v ulici Torrente 29-letni Vincencij Viktor B. Spopadel se je z natakajem ter pretepel istega kakor tudi krčmarja, ki je prihitel svojega službenca braniti. Razgrajača so zaprli.

Z vrel vodo se je polila in opekla 49-letna Ana Potočnik iz ulice Valdirivo št. 19. Na rešilni postaji so jej podelili prvo pomoč.

Na delu je ponesrečil včeraj 29-letni Andrej Cesar o pomikanju vagonov južne železnice. Bil je namreč pod kolo nekega voza položil dolg leseni zavor; isti pa mu je zdrsil z rok ter ga težko zadel v glavo. Na zdravniški postaji so mu podelili prvo pomoč; potem so ga spravili v bolnišnico, in sicer v IV. oddelek.

Umrljivost v Trstu. Od 30. nov. do včervši 24. nov. je umrlo 38 moških in 27 žensk, skupaj 65 oseb, proti 91 v isti dobi lanskega leta, in sicer 12 starih do 1 leta, 10 do 5 let, 4 do 20 let, 6 do 30 let, 5 do 40 let, 13 do 60 let, 16 do 80 let in 2 nad 80 let. Povprečna umrljivost tega tedna znaša 20.9 od tisoč. Smrt je provzročila sušica v 12, bolezni v sopilih v 12, enteritis v 2, legar v 0 slučajih, škrlatica v 0, krup v 1 in hripavica v 1 slučaju.

Dražbe premičnin. Vsoboto, dne 1. decembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: ulica Capuano 1, hišna oprava; na trgu del Ponterosso 3, hišna oprava; ulica Kandler 3,

Dunajska filjalka
Hranilne vloge na knjižice s 4%.
 Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in razvinkuliranje obligacij.

Živnostenska banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Glavnica v akeijah 20,000.000 K.
 Reservni zaklad nad 7,000.000 K.
Centrala v Pragi.
 Podružnice v Brnu, Plznu, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

JABOLKA

najfinejše vrste, **5 kg** franko po poštne povzetju **gl. 1.20**, naprej **gl. 1.10** pošlje

J. Razboršek

Šmartno pri Litiji (Kranjsko)

Važno za vsakega!

Razprodaja!

Po nečuvno nizki ceni se dobi za samo

2 gl. 95 nč.

krasna garnitura obstoječa iz

14 krasnih dragocenih predmetov in sicer:

- 1 ura od niklja, Anker remont. (na željo tudi posrebr.) z lepo razrezljanim pokrovom, točno urejena s 3 letnim jamstvom in škatljico.
- 1 krasna goldin ali nikljasta okropna veržica s privecom. Pariški sistem.
- 1 goldin-igla za kravate z imitir. briljanti.
- 1 par gumbov za manšete, znamka »Garantie«.
- 1 garnitura (5 komadov) gumbov za srajce in ovrtnike.
- 1 par uhanov iz pristnega srebra, uradno puncir.
- 1 goldin prstan s krasnim kamenom.
- 1 žepno ogledalo v etvijcu.

Vseh 14 krasnih in vrednostnih predmetov z uro Anker-Remont vred pošilja le za **2 gl. 95 nč.** s povzetjem ali po naprej poslanem denarju, tvrdka

BRÜDER HURVIZ

Krakovo - Stradom 17. - Krakovo

Neodgovarjajoče sprejem v 8 dneh nazaj in povrnen denar, vsled česar nima kupec nikakega rizika. Bogato ilustrovani cenik raznovrstnih dragocenosti brezplačno in franko.

Razprodajalci in agenti se sprejemajo.

Vsak kupec vdobi v dar brezplačno krasen žepni album s 15 razglednicami mesta Krakovo.

Najhitrejša razprodaja

350 komadov za gl. 1.80

1 krasna pozlačena ura z lepo veržico s 3 letnim jamstvom; 1 krasen jantarev ustnik za cigarete; 1 krasen prstan z imit. zlahnim kamenom; 6 komadov najfinejših žepnih rut; 1 garnit. manšetnih in naprsnih gumbov iz double-zlata, vsi s patent. zaponko; 1 lepo dišeča toaletna žajfa; 1 najfin. žepni nož; 1 najfin. novčarka od usnja; 1 krasno toil. ogledalo z etvijem; 1 najfin. žepna pisalna oprava; 1 par najfin. gumbov za dame z imit. briljanti, jako premočljivo; 20 predmetov za dopisovalno porabo in še 300 kosov različnih predmetov, ki so pri hiši neizogibno potrebni. Vse skupaj z uro vred stane le gl. 1.80. Razpošilja proti povzetju

Ch. Jungwirth, Krakovo 5/40

Za neugajajoče se pošlje denar nazaj.

One naše gosp. kupce ki pošiljajo po blagó z vozom, prosimo naj opozorijo voznike

da smo se preselili v ulico **Commerciale št. 3** (v bližini dobro poznane kavarne Fabris.)

J. PIPAN & Co

Zaloga kave, riža in olja.

Carl Greinitz Neffen

Na Corsu št. 33. podružnica Trst. Piazza della Legna 2.

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo

traverze, zaklepe, železo za kovače in facon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitiga železa, vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč

peči in štedilna ognjišča

kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne mēble in pred ognjem varne blagajne nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.

Slovenci!

Voščilo (Biks)

v korist družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je najboljši na celem svetu.

Ta biks da brez truda in hitro najlepši blišč ter vzdrži usnje mehko. ☺ ☺ ☺

Slovenke!

Zahtevajte to voščilo v vseh prodajalnicah!

Glavno zalogo ima **Ivan Drufovka**, zaloga usnja, v Gorici.

Jutri jih že imamo!

Za Miklavža in za Božič

napripravnije darilo otrokom so nastopne knjižice s podobami, ki jih je navlaš zato izdalo podpisano založništvo:

Dobri otroci.

Prizori iz otroškega življenja s pesnicami (kolorirano). Cena 24 v. po pošti 29 v.

Otročičem v zabavo.

22 koloriranih slik s pesnicami.
 a) Broširana izdaja, cena 80 v. po pošti 85 v.
 b) Izdaja na močni lepenki kot leporelo, cena K 1.50 v., po pošti K 1.70 v.

Noetova barka.

Živalstvo v podobah, fino kolorirano s pesmicami. Cena K 1.50 v., po pošti K 1.75 v.

Sladki orehi.

Ilustrovani računski primeri s podloženimi pesmicami (kolorirano). Cena trdo vezani knjigi K 1.60 v., po pošti K 1.80 v.

Založništvo L. Schwentner v Ljubljani.

NAJLEPŠE PRAZNIČNO DARILO!

V NOBENI SLOVENSKI HIŠI SE NE BI SMELE POGREŠATI

POEZIJE

DOKTORJA

FRANCETA

PREŠERNA

UREDIL SKRIPT. L. PINTAR

ILUSTRIRANA IZDAJA, SEŠITA 5 K, V PLATNU VEZANA 6*40 K, V USNJU VEZANA 9 K. NATISNILA IN ZALOŽILA IG. PL. KLEINMAYR & FED. BAMBERG V LJUBLJANI. DOBIVAJO SE PO VSEH KNJIGOTRŽNICAH.

Fran Wilhelmov

odvajajoči čaj

od

Frana Wilhelm

lekarnarja v Neunkirchen

(Spodnja Avstrija).

Se dobiva v vseh lekarnah v zavitku po 1 gl. av. velj.

Zaloga pohištva in ogledal

RAFAELA ITALIA

TRST - Via Malcanton št. 1 - TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, žimnice in peresnice, ogledal in železnih blagajn, po cenah, da se ni bati konkurence.

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. apostol. Velikanstva

XXI. c. kr. drž. loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene.

Ta denarna loterija,

ki je jedina v Avstriji zakonito dovoljena, obsega 18.122 dobitkov v gotovini, v skupnem znesku 418.640 kron. Glavni dobiček znaša v gotovini:

200.000 kron

Za izplačilo dobitkov jamči c. kr. loterijski dohodni urad.

Žrebanje nepreklicno dne 13. decembra 1900

Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije na Dunaju, I. Riemergasse 7., v loterijskih kolekturah, v tobakarnah, pri davčnih, poštah, brzojavnih in železnih uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrt tirska za kupce srečk.

Srečke se dopoljujejo poštne prosto.

C. kr. loterijska direkcija,

oddelek za državne loterije.

Zaloga

olja in kolonijalnega blaga.

Podpisani ima čast javiti slavnemu občinstvu, da ima v

ulici Ghega št. 11. v Zrstu

veliko zalogo od navadnega do najfinejšega olja, kisa, mila, kave, sladkorja, riža itd.

Bogat izbor mila za perilo. Prodaja na drobno in na debelo ter prevzema poštne pošiljke od 5 kg. naprej proti povzetju.

Za mnogobrojne naročbe se toplo priporoča udani

Alojz Trevisan.

„Ljubljanska kreditna banka“

v Ljubljani

Spitalske ulice št. 2.

Nakup in prodaja

vseh vrst rent, državnih papirjev, zastavnih pisem, srečk, novcev, valut itd. po najkulantnejših pogojih.

Posojila na vrednostne papirje proti nizkim obrestim.

zavarovanje proti kurzni izgubi.

Promese k vsem žrebanjem.

Sprejemanje denarnih vlog na vložne knjižice, na tekoči račun in na girokonto s 4% obrestovanjem od dne vloge do dne vzdiga. Eskompt menije najkulantneje. Borzna naročila.